

ὕπῃρξα ἀδιάκριτος εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου, ὅτι ἀτόπως ἠνώχλησα πρόσωπα ἅπερ πρὸ ὀλίγων ὥρων ἐγνώρισα, ἂν δὲν ἀνεμιμνησκόμενι μετὰ πόσης προθυμίας μοὶ παρείχοντο αἱ ζητούμεναι εἰδήσεις καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὁποίων συγκινητικῶν σκηνῶν περιῆλθεν ἡ νύξ ἐκείνη τῆς εἰς Φότζιαν ἀναστροφῆς μου μετὰ τῶν νέων μου φίλων. Ἕλληνα ἐρχόμενος ἐξ Ἀθηνῶν ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν οἱ Ἕλληνικοὶ πόθοι συνετάραττον καὶ πάλιν τὴν Εὐρώπην, καθ' ἣν τὰ παθήματα Ἑλληνικῆς τινος χώρας ἐπανῆγον καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ τάπητος τῆς καρδίας τῶν πεπολιτισμένων λαῶν τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν περὶ τῆς τύχης τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, διὰ μὲν τὰ νεώτερα μέλη τῶν εἰρημένων οἰκογενειῶν, προσπαθοῦντα νὰ συλλάβωσι τὰς ἐννοίας τῶν λόγων μου ἐκ τῆς κινήσεως τῶν χειλέων — διότι τὴν γλῶσσαν μου δὲν ἐννόουν — ἦτο ἀντικείμενον ζωντανῆς περιεργείας, διὰ δὲ τοὺς πρεσβυτέρους, μετ' ὧν ἠδυνάμην νὰ συνδιαλεχθῶ, πηγὴ περισπουδᾶστων πληροφοριῶν περὶ χωρῶν τὰς ὁποίας ἠγάπων, εἰς τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ποταμηδὸν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἔρρεον, καὶ τὰς ὁποίας δὲν ἔμελλον νὰ ἐπανίδωσι πλέον. Ὅτε μετὰξὺ ἄλλων ἀνεπαισθήτως περιῆλθεν ὁ λόγος εἰς τὰ περικαλλῆ τῶν νέων Ἀθηνῶν κτ' ῥια, καὶ δὴ καὶ εἰς τὸ κομψὸν νεκροταφεῖον, ἐν ᾧ κεῖνται τὰ ὀστᾶ τῶν ἐνδοξοτέρων ἀγωνιστῶν τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος παρὰ τῇ κόνει ἀφανῶν μαθητῶν, οἵτινες ἀπὸ τῶν περάτων τῆς Ἀνατολῆς μεταβαίνουσιν εἰς Ἀθήνας ὅπως ἀποπεριαιώσωσιν ἐκεῖ τὰς σπουδὰς των, ὁ εἰς τῶν γερόντων διακόψας ἀποτόμως τὴν ὀμιλίαν μου «μετ' ὀλίγον, εἶπε, ὅταν φθάσης σὺν θεῷ εἰς Νεάπολιν, θὰ ἴδῃς ἐν τῶν μεγαλοπρεπεστέρων καὶ πολυτελεστέρων καὶ καλλιτεχνικωτέρων νεκροταφείων τοῦ κόσμου. Πᾶς Ἰταλὸς ἤθελε θεωρήσει ὡς εὐτυχίαν του νὰ ταφῆ ἐν τῷ νεκροταφείῳ ἐκείνῳ ἢ ἐν τῷ ἔτι μᾶλλον περιβοήτῳ πολυανδρίῳ τῆς Βολωνίας· ἀλλ' ἐγὼ, ὁσάκις τὸ ἐπεσκέφθην διὰ νὰ θαυμάσω τὰ ἐπὶ τῶν μνημάτων καλλιτεχνήματα, τὰ πένθιμα αὐτῶν κηπάρια, τὰς ποιητικωτάτας ἐπὶ τῶν μαρμάρων ἐπιγραφὰς, ἐξῆλθον ἐκεῖθεν φέρων τὴν καρδίαν καθημευμένην, τὴν δίνουσαν σχεδὸν τετραυματισμένην, οὐχὶ διότι